

KONINKLIJK
OUDHEIDKUNDIG
GENOOTSCHAP

jaarverslag

CLX

2017

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Uitgebracht in de 160ste jaarvergadering op 19 maart 2018

door Chris P. van Eeghen

De leden

We staan stil bij het overlijden van 8 van onze leden:

De heer P. Bos, Amsterdam

Mevrouw G.M. Langelaan-van Eeghen, Amsterdam

De heer Prof.Dr. E. Haverkamp Begemann, New York

De heer Drs. W.D. de A. Meijer, Amsterdam

Jhr. Ir. P.J. Six van Vromade, Wassenaar

Dhr. J. Dorresteyn, Zaltbommel

Dhr. Mr. E.E. van der Laan, Amsterdam

Kanunnik J. Spaans, Aalsmeer

Wij danken hen voor hun vaak langdurige lidmaatschappen en herdenken hen.

In het jaar 2017 nam het aantal leden weer toe, van 73 leden in 2016 tot 743 aan het einde van 2017. Dit was te danken aan 47 nieuwe leden, die de opzeggingen meer dan goed maakten. Deze nog steeds voortdurende stijging van het aantal leden verheugt het bestuur.

Vergaderingen/lezingen in 2017:

In Auditorium Rijksmuseum:

16 januari, Aart Oxenaar, *P.J.H. Cuypers en Amsterdam* (172 aanwezigen) met een drankje na

20 februari, Peter Schatborn, *Voorstudies voor Nederlandse schilderijen van de 17de eeuw* (158 aanwezigen)

23 maart, Jaarvergadering & lezing Jerzy Gawronski, *Noord/Zuidlijn archeologische tijdreis* (152 aanwezigen) met een drankje na

16 oktober, Bert Gerlagh, *Kijk Amsterdam 1700-1800*.
Een toelichting bij de tentoonstelling (162 aanwezigen) met
een drankje na

20 november, Norbert Middelkoop en Leonore
van Sloten, *Govert Flinck & Ferdinand Bol*.
Een dubbeltentoonstelling over Rembrandts
meesterleerlingen (133 aanwezigen)

18 december, Forum met KOG-hoogleraren over
verzamelen (115 aanwezigen) met een drankje na

De 159ste **Jaarvergadering** werd gehouden op 20 maart (152 aanwezigen)

Activiteiten voor de leden:

25 januari: rondleiding Stadsarchief Amsterdam
exclusief voor KOG-leden op tentoonstelling *Foto's*
Amsterdam 1900

10 februari: oratie W.M.H. Huppertz, KOG-
hoogleraar in Aula Vrije Universiteit, Amsterdam

15 en 16 februari: preview voor o.a. KOG-leden van de
tentoonstelling *Goede Hoop* in de Philipsvleugel van het
Rijksmuseum

22 april: schouw reisnecessaires in Auditorium Rijksmuseum

6 mei: rondleiding KOG-bjecten in Rijksmuseum voor KOG Jongeren door V. Fehmers

4 en 5 oktober: preview voor o.a. KOG-leden van de tentoonstelling *Maelwael, Matthijs Maris en Document Nederland* in de Philipsvleugel van het Rijksmuseum

10 oktober: rondleiding op Maelwael tentoonstelling in Rijksmuseum door Pieter Roelofs, Matthias Ubl en Jochem van Eijsden

31 oktober: bezoek tentoonstelling *Kijk Amsterdam 1700-1800* in Stadsarchief Amsterdam

2 november: Y. van der Linden presenteert KOG op bijeenkomst rondleiders Rijksmuseum, met introducties door Jaap Kamp, Eva Schimmelpenninck, Gijs van der Ham, Jannie Polak

18 november: Schouw Atlas Zeden & Gewoonten in Auditorium Rijksmuseum voor KOG-leden

Bestuur:

Het bestuur bestond in 2017 uit:

- Chris P. van Eeghen, voorzitter
- Hester Manger Cats-van den Berg, interim secretaris
- Angeniet Boeve, secretaris
- Jaap Kamp, penningmeester
- Laura Klijs-Sanders, aspirant penningmeester
- Yuri van der Linden, bestuurslid collecties
- Peter Schatorn
- Mirella Gelauf
- Wouter van der Horst, bestuurslid Jongeren

Er zijn 6 bestuursvergaderingen gehouden en in april een extra vergadering gericht op onze lange termijn koers

- 16 januari (2017/01) in de Mediatheek van de Teekenschool
- 20 februari (2017/02) in Vergaderzaal 1ste verdieping in Het Bureau
- 29 mei (2017/03) in de Mediatheek van de Teekenschool
- 11 september (2017/04) in de Mediatheek van de Teekenschool
- 17 oktober (2017/05) in de Mediatheek van de Teekenschool
- 18 december (2017/06) in de Mediatheek van de Teekenschool

- 11 april 2017 'Heisessie' in het Tassenmuseum

Commissies

De commissies verrichtten op het kantoor of in depot werkzaamheden voor de verschillende collectie-onderdelen, zie hiertoe het verslag van de Commissies hierna. Met grote regelmaat zijn op het KOG-kantoor en in het KOG-depot bezig met het ontsluiten en bewerken van de verschillende collecties:

Janine Grunfeld en Eva Schimmelpenninck werkten wekelijks een ochtend aan de catalogisering van de Atlas Zeden en Gewoonten.

Jannie Polak en Nettie Cassee zijn nog bezig met het ompakken van de waaiers, waartoe zij met grote regelmaat op kantoor en in het depot kwamen.

KOG-jongeren

Het aantal jongeren leden van het KOG bedroeg in 2017 rond de 75.

Er is een Jongeren commissie ingesteld waarin zitting hebben:

- Wouter van der Horst
- Willem te Slaa
- Laura Klijs-Sanders
- Aileen de Witte
- Ilse Severijnen

Bijeenkomsten bestuur en/of commissies:

24 januari: borrel voor de commissieleden en andere vrijwilligers van KOG ten huize van Ch. van Rappard-Boon, Frans van Mierrisstraat 55

11 april: afscheid uit bestuur van Ch. van Rappard-Boon, E. Ferbeek en I. Hellingman

17 november: Schouw Atlas Zeden & Gewoonten t.g.v. afscheid Ch. van Rappard-Boon uit bestuur in kleine Studiezaal Rijksmuseum

Raad van Advies

Leden van de Raad van Advies zijn T. Dibbits, algemeen directeur Rijksmuseum, mevrouw I.P. Asscher-Vonk, voorzitter van het bestuur van de Museumvereniging en Ch. Stolwijk, directeur Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie.

Op 6 november kwam de Raad met Chr.P. van Eeghen en Angeniet Boeve bijeen in het Bureau van het Rijksmuseum.

KOG-hoogleraar

In 2016 is dr. W.M.H. Hupperetz benoemd tot bijzonder hoogleraar op de leerstoel Nederlandse Cultuurgeschiedenis in het bijzonder de studie der voorwerpen, vanwege het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap bij de faculteit der Geesteswetenschappen der Vrije Universiteit.

Samenwerking met de Vereniging Rembrandt:

De samenwerking met de Vereniging Rembrandt d.m.v. een fondsenwervende KOG-Rembrandt Cirkel verloopt goed. Op deze Cirkel zou het KOG met instemming van de Vereniging Rembrandt een beroep kunnen doen bij aanschaf van belangrijke voorwerpen.

Op 14 april werd de Cirkel ontvangen in het Scheepvaarthuis met een diner in Admiraliteitskamer.

10 september vond er een ontvangst plaats in Teylers Museum.

Op 15 september was er een borrel van de Vereniging Rembrandt Cirkels in het Van Gogh Museum.

Aanwinsten Schenken aan KOG:

Van Stichting Vrienden van schilder Martin Monnickendam:
14 tekeningen overgedragen
4 tekeningen bij derden, in toekomst over te dragen

Van KNGMP: penning 125 jaar Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde

Van de heer en mevrouw Manger Cats-van den Berg uit familie bezit:
Drie Alba Amicorum (2017:23 t/m 2017:25)

Van mevrouw D. van Haersolte, Nederhorst den Berg:
Twee waaiers:
vouwwaaier beschilderd in gouache (KOG-WA-3-0016-1 en KOG-WA-3-0016-3)
ivoren brisé waaier (KOG-WA-3-0017)

Van Ch.E. van Rappard-Boon vanwege afscheid uit KOG-bestuur: Tekening van David Bles, voorstellend een tekenende vrouw, voorstudie voor het schilderij *Wie leert tekenen, leert zien* (KOG-ZG-1- XVIIIA-25)

Uit nalatenschap van mevrouw M.A.C. van Eeghen-Langeveld:
Liber Amicorum afkomstig uit de familie Langeveld (2017:8); 3 architectuur ontwerptekeningen;
Tekening H.M.J. Misset, Montelbaanstoren aan de Oude Schans)

Van Chr.P. van Eeghen:
Videoschetsboek PINK, 1983/'84,
bestaande uit 12 foto's en 13 DVD's

Van Chr.P. van Eeghen:
De doctorsbul Universiteit Leiden, 1732
voor Adriaan van Swieten

Van Vereniging Rembrandt uit schenking door de
heer H.J.G. den Boer te Papendrecht
- 35 Waaiers (KOG-WA-3-0019 t/m KOG-WA-3-
0053)

Aankopen:

Bij Bubb Kuyper, veiling november:
Peter van Straaten, *Liefdespaar in het bos, gadeslagen
door jongeman*

Bij Viebahn, Worpswede
Ontwerp voor een schoorsteen, 1720-1730, tekening

Aanwinsten bibliotheek: zie onder Commissie Bibliotheek

Bruiklenen aan tentoonstellingen

A. Objecten in KOG-beheer

Stadsarchief Amsterdam, 'Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten', 15.09.2017-14.1.2018:

- KOG-AA-1-04a-16, Jacob Cats, *Brug Staalkade - 's-Gravelandseveer*
- KOG-AA-1-05-6000, Jacob Cats, *voortekening - Amstelgrachtje*
- KOG-AA-1-06-54, Reinier Vinkeles, *Weesperpoort*
- KOG-AA-1-06-5051, Reinier Vinkeles, *Muiderpoort*
- KOG-AA-1-08-180, Jan Schouten, *Herengracht - Leidsegracht*
- KOG-AA-1-08-183, Jan de Beijer, *Gouden Bocht - Herengracht*
- KOG-AA-1-08-184, Jan de Beijer, *Gouden Bocht - Herengracht*
- KOG-AA-1-08-187, Jan Spaan, *Gouden Bocht Herengracht*
- KOG-AA-1-08-188, Jan Spaan, *Gouden Bocht Herengracht*
- KOG-AA-1-08-210, Jan Schouten, *Herengracht - Koningsplein*
- KOG-AA-1-08-6008, H.P. Schouten, *Herengracht - Koningsplein*
- KOG-AA-1-09-206, Jan Schouten, *Keizersgracht-Leliegracht*
- KOG-AA-1-09-6003, Jan / HP Schouten, *Dolhuis / Oost - Indisch Huis*
- KOG-AA-1-10-15A en KOG-AA-1-10-15B, Leon Schenk, *Nieuwmarkt*
- KOG-AA-1-11-259, Jurriaan Andriessen, *Plantage*
- KOG-AA-1-30-108, H.P. Schouten, Voortekening , *graf Willem Eggert in de Nieuwe Kerk*
- KOG-AA-1-31-84, H.P. Schouten, *voortekening, Oude Kerk/Enge Kerksteeg*
- KOG-AA-1-31-108 / 195, C. Pronk naar E. de Witte, *Oude Kerk, interieur schip*
- KOG-AA-1-31-112-B, H.P. Schouten, *voortekening, Oude Kerk interieur*
- KOG-AA-1-33-6000, Jan de Beijer, *J.D. Meijerplein met P-I Synagoge*
- KOG-AA-1-37-38 A,B,C, H.P. Schouten, *Dolhuis / Oost-Indisch Huis*; 3 tekeningen
- KOG-AA-1-75-2, N. van Frankendaal, *Illuminatie woning Binnenkant, 1766*
- KOG-AA-1-78-009, P.E. Duyvené, J.G. Waldorp, J. Andriessen, *Decoratie Noordermarkt, Alliantiefest 1795*
- KOG-AA-2-09-208, H.P. Schouten, *Schets Oude Kerk raam*

- KOG-WA-1-1076, *Kerkwaaier Rebecca & Eliziër*
- KOG-WA-1-0086, *Kerkwaaier Mozes*
- KOG-WA-1-0167, *Kerkwaaier Offer van Isaak*

Fondation Custodia 'From Drawings to Paintings in the Age of Rembrandt', 04.02.t/m 07.05.2017:

KOG-AA-2-13-261 *Gerrit Adriaensz Berckheyde 'Gezicht op the Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam*

B. Objecten in beheer bij Rijksmuseum

Rijksmuseum, Amsterdam, 'Small Wonders, Netherlandish Boxwood Carving', 16.06.2017 t/m 17.09.2017

- KOG-Hs 55, *Manuscript van Joost van Craneveldt*

Rijksmuseum, Amsterdam, 'De Slag bij Chatham, 350 jaar na de gebroken ketting', 17.06.2017 t/m 05.11.2017

- NG-KOG-1220, *Wandelstok van M.A. de Ruyter*

Zeeuws Museum, Middelburg, 'Nieuwe presentatie Geschiedeniszalen', 01.03.2017 t/m 01.03.2022

- NG-KOG-1691, *Astrolabium, gemaakt of toebehoord hebbende aan Zacharias Jansen*

Frans Hals Museum, Haarlem, 'Nederland en China in de gouden Eeuw', 23.03.2017 t/m 20.08.2017

- BK-KOG-1714-A, Anoniem, *Vrouw met kind op knie van rood steengoed*

- BK-KOG-1714-B, Anoniem, *Quan Yin van rood steengoed*

Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, 'De Canon van Nederland', 02.06.2017 t/m 01.06.2027

- NG-KOG-867, Anoniem, *Vuursteengeweer van burgemeester Johan van der Does*

- NG-KOG-863, Anoniem, *Geweer, 1600-1649*

- NG-KOG-1901-92, *Lakzegel van Filips II, 1571*

- NG-KOG-4684, Jan Ferman, *Zilveren kroon of reaal van 48 stuivers, 1645*

Stadsarchief Amsterdam, 'Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten', 15.09.2017-14.1.2018:

- BK-KOG-1280-4-A, *Schoenen van zwart leer, ca.1690-1700*

- BK-KOG-1280-4-B, *Schoenen van zwart leer, ca.1690-1700*

Tassenmuseum Hendrikje, Amsterdam, 'Accessoirtentoonstelling', 16.09.2017 t/m 28.01.2018

- BK-KOG-2469-A, *Vouwwaaier met blad van zijde met gouache van liefdesaltaar, tortelduiven, Montgolfier ballon*

Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, 'Gekleurd door de Tijd', 22.09.2017 t/m 01.06.2018

- NG-KOG-1901-52, *Lakzegel van Floris V*

C. Objecten in beheer bij andere instellingen dan Rijksmuseum

Germanisches National Museum, Neurenberg
'Luther, Kolumbus und die Folgen', 13.6.2017-
12.11.2017: *Cornelis Jacobsz van Culemborch*
'*Kruierend Ijs*' (KOG1078). In langdurig bruikleen bij
Museum Rotterdam.

DE VERZAMELINGEN

BIBLIOTHEEK

Algemeen:

De leden van de commissie, Geert-Jan Koot, Adriaan Plak en Ellen Grabowsky, kwamen op 24 april bijeen en onderhielden regelmatig onderling contact over aangeboden boeken en voorstellen voor verwervingen. Ook is geadviseerd over het voorstel van de Koninklijke Bibliotheek om in het kader van de digitalisering van alle Nederlandse drukken verschenen voor 1920 door Google ook 2704 boeken uit de catalogus van de bibliotheek van het Rijksmuseum aan te vragen. Hiervan behoren 1575 boeken tot de collectie van het KOG. Het advies van de commissie om het besluit van het Rijksmuseum te volgen heeft geresulteerd in een afwijzing door de directie.

Ontvangst

Op woensdag 22 november werden 18 Vrienden van de Athenaeum bibliotheek ontvangen door Geert-Jan Koot. Na een voordracht over het KOG zijn 15 topstukken uit de boekencollectie getoond en toegelicht.

Raadpleging

In de studiezaal van het Rijksmuseum werden 269 items door 109 aanvragers geraadpleegd.

Aanwinsten

In de catalogus zijn 34 inventarisnummers opgenomen (KOG 2017 : 1 – KOG 2017 : 34), zie lijst onderaan. Hieronder twee convoluten met almanakken uit 1770 en 1784 (KOG 2017 : 33 en KOG 2017 : 34) met ieder ongeveer 20 afzonderlijke delen. De zoekformule voor de lijst van aanwinsten:

<https://library.rijksmuseum.nl/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=copynumber%3A+%22KOG+2017%22>

Vrijwel alle boeken zijn geschonken door leden of als bewijsexemplaren toegezonden. Vermeldenswaardig zijn de vier alba amicorum uit het begin van de 19de eeuw. Evenals een schenking van 12 boeken geschreven door en twee boeken oorspronkelijk uit het bezit van Jan ter Gouw, één van de oprichters van het KOG.

Publicaties

Een speciale aflevering van het tijdschrift *De Boekenwereld* jaargang 33 (2017) bij nr. 3 is gewijd aan de collecties van de bibliotheek van het Rijksmuseum. Op pagina 16 is opgenomen een stuk over de bibliotheek van het KOG geschreven door Geert-Jan Koot. Ook in andere teksten zoals het artikel van Daphne Wouts over het Rijksmuseum en de STCN (Short Title Catalogue Netherlands) op pagina 18-21, komen de bibliotheken van het KOG en de Schutterij uitvoerig aan bod.

Projecten en aanbevelingen voor 2018

In januari 2018 is door Onno Schellekens, medewerker bibliotheek Rijksmuseum, een aanvang gemaakt met de beschrijving van het laatste nog niet gecatalogiseerde gedeelte van de gedrukte werken in de KOG bibliotheek, de ruim 9 meter boeken en tijdschriften over munten en penningen. De in Nederland uitgegeven boeken voor 1801 in deze collectie zijn al opgenomen in de STCN. Ruim 50 handschriften in de bibliotheek van de Schutterij moeten nog worden ontsloten.

Aandacht voor conserverende maatregelen en incidentele restauraties van boekbanden. De conditie van veel boeken is veelal slecht. Bij de catalogisering moeten de meeste werken in conserverende zuurvrije mappen worden opgeborgen om verder verval te voorkomen.

Collectiebeleid

In 2017 is advies gevraagd inzake de voorgenomen aankoop van alba amicorum. In dit verband wil de commissie in overleg met het bestuur een beleidskader voor verwervingen opstellen. De volgende onderwerpen kunnen hiervan deel uitmaken:

- Publicaties over de collecties van het KOG
- Publicaties over het KOG
- Publicaties van de hoogleraren zoals de oraties
- Zeden en gewoonten
- Schutterij en burgerbewapening
- Klein drukwerk

De commissie stelt voor om handschriftelijk materiaal van andere commissies over te dragen aan de bibliotheek, voor zover het geen archiefstukken betreffen. De commissie wil onderzoeken of deze handschriften en eventueel andere deelcollecties voor conservering en digitalisering in aanmerking kunnen komen in het Metamorfoze project "Dagelijks Leven" waardoor de toegankelijkheid wordt vergroot en de conservering is gewaarborgd.

Aanwinsten

- Genre paintings in the Mauritshuis / Suchtelen, Ariane van ; Buvelot, Quentin e.a / 2016
- Nu of nooit / Legêne, Susan / 2005
- Vitruvius vol verhalen / Jong, Ad de / 2010
- Het museum als medium van het geheugen / Hupperetz, Wim / 2017
- De Woerdensche noodmunten / Polak, Ernest / 1925
- Paul Derrez, maker sieraden & objecten, 1975-2015 / Unger, Marjan ; Reinders, Carin E.M. e.a. / 2015
- Dierbaar : 40 jaar Galerie RA, Derrez, Paul / Plaatsman, Roelien / 2016
- Liber Amicorum uit de familie Langeveld
- In de Kalverstraat / Gouw, Johannes ter / 1866
- De gilden / Gouw, Johannes ter / 1866
- De gilden / Gouw, Johannes ter / tweede druk
- Historische kaart van Amsterdam / Gouw, Johannes ter ; Stok, A.J. van der / 1878

- Catalogus van den Atlas van Amsterdam van Louis Splitgerber / Splitgerber, Louis / 1861
- Verzen en rijmen / Gouw, Johannes ter ; Gouw, J. E. ter / 1914
- De prinselijke afkomst der Nederlandsche vlag gehandhaafd / Gouw, Johannes ter / 1864
- Een nieuw boekje over den oorsprong en de afleiding van de Amsterdamsche straatnamen (1893) / Gouw, Johannes ter ; Gouw, J. E. ter / 1896
- Amsterdamsche verhalen / Gouw, Johannes ter ; Gouw, J. E. ter ; Louwerse, Pieter Steelink, Willem / 1896
- Kijkjes in de oude schoolwereld / Gouw, Johannes ter / z.j.
- Studiën over wapen- en zegelkunde / Gouw, Johannes ter / 1864
- Het huis Brederode te Amsterdam / Gouw, Johannes ter / 1880
- Beknopt historisch overzicht van onze nationale schoolwetgeving / Gouw, Johannes ter / 1862
- Atlas de la guerre gauloise / Eyzendooren, J.F. / 1860
- Album amicorum Souvenir d'amitié / 1838
- Album amicorum / Cats, Sara / 1834
- Album amicorum / Meijer, J.F. / 1816
- Royal Sugar Sculpture. 600 Years of Splendour / Ivan Day / 2002
- De canon van ons geld / Beek, Bert van ; Lucassen, Jan ; Purmer, Michiel / 2017
- 125 jaar KNGMP van 1992 naar 2017 / Boezelijn, Loek / 2017
- Prayer Nuts, Private Devotion and Early Modern Collecting / 22 Riggisberger Berichte / 2017
- De Herengracht en Keizersgracht in 1768 en nu / E. Meijers en T. Bakker / 2017
- Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten / B. Gerlagh / 2017
- De Toren van de Gouden Eeuw / G. van Tusschenbroek / 2017
- Naamwyzer, waar in vertoond worden de Naamen en Woonplaatsen van [...] de Heeren Regeerders der stad Amstelredam, dezès jaars 1770 / Schouten, Petrus
- Naamwyzer, waar in vertoond worden de Naamen en Woonplaatsen van [...] de Heeren Regeerders der stad Amstelredam, dezès jaars 1785 / Schouten, Petrus
- If this house could talk / Weerstra, Fokko / 2017
- Catalogus van de sleutelcollectie van E. Vita Israel / Vita Israel, Emanuel / 1938

Bruikleen aan tentoonstelling

- Rijksmuseum, Amsterdam, 'Small Wonders, Netherlandish Boxwood Carving', 16.06.2017 t/m 17.09.2017
- KOG-Hs 55, *Manuscript van Joost van Craneveldt*

ATLAS VAN AMSTERDAM

Algemeen:

In de commissie hebben zitting Chris van Eeghen, Robert-Jan te Rijdt, Bert Gerlagh, Leonoor van Oosterzee en David Mulder

De commissie is voortgegaan met de beschrijving van de tekeningen, grotere formaten. Hiertoe is de commissie bijna elke maand bijeen geweest.

Leonoor van Oosterzee heeft de beschrijvingen van de tekeningen tot halverwege het jaar geregistreerd in Adlib. Vanaf november 2017 is de registratie in Adlib voortgezet door David Mulder.

Bruiklenen aan tentoonstellingen:

- Stadsarchief Amsterdam, 'Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten', 15.09.2017-14.1.2018:

- KOG-AA-1-04a-16, Jacob Cats, *Brug Staalkade - 's-Gravelandseveer*
- KOG-AA-1-05-6000, Jacob Cats, *voortekening - Amstelgrachtje*
- KOG-AA-1-06-54, Reinier Vinkeles, *Weesperpoort*
- KOG-AA-1-06-5051, Reinier Vinkeles, *Muiderpoort*
- KOG-AA-1-08-180, Jan Schouten, *Herengracht - Leidsegracht*
- KOG-AA-1-08-183, Jan de Beijer, *Gouden Bocht - Herengracht*
- KOG-AA-1-08-184, Jan de Beijer, *Gouden Bocht - Herengracht*
- KOG-AA-1-08-187, Jan Spaan, *Gouden Bocht Herengracht*
- KOG-AA-1-08-188, Jan Spaan, *Gouden Bocht Herengracht*
- KOG-AA-1-08-210, Jan Schouten, *Herengracht - Koningsplein*
- KOG-AA-1-08-6008, H.P. Schouten, *Herengracht - Koningsplein*
- KOG-AA-1-09-206, Jan Schouten, *Keizersgracht-Leliegracht*
- KOG-AA-1-09-6003, Jan / HP Schouten, *Dolhuis / Oost - Indisch Huis*
- KOG-AA-1-10-15A en KOG-AA-1-10-15B, Leon Schenk, *Nieuwmarkt*
- KOG-AA-1-11-259, Jurriaan Andriessen, *Plantage*
- KOG-AA-1-30-108, H.P. Schouten, *Voortekening, graf Willem Eggert in de Nieuwe Kerk*
- KOG-AA-1-31-84, H.P. Schouten, *voortekening, Oude Kerk/Enge Kerksteeg*
- KOG-AA-1-31-108 / 195, C. Pronk naar E. de Witte, *Oude Kerk, interieur schip*
- KOG-AA-1-31-112-B, H.P. Schouten, *voortekening, Oude Kerk interieur*
- KOG-AA-1-33-6000, Jan de Beijer, *J.D. Meijerplein met P-I Synagoge*
- KOG-AA-1-37-38 A,B,C, H.P. Schouten, *Dolhuis / Oost-Indisch Huis, 3 tekeningen*
- KOG-AA-1-75-2, N. van Frankendaal, *Illuminatie woning Binnenkant, 1766*
- KOG-AA-1-78-009, P.E. Duyvené, J.G. Waldorp, J. Andriessen, *Decoratie Noordermarkt, Alliantiefeest 1795*
- KOG-AA-2-09-208, H.P. Schouten, *Schets Oude Kerk raam*

- Fondation Custodia 'From Drawings to Paintings in the Age of Rembrandt',
04.02.t/m 07.05.2017:
KOG-AA-2-13-261 *Gerrit Adriaensz Berckheyde 'Gezicht op the
Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam*

ATLAS VAN AFBEELDINGEN BETREFFENDE ZEDEN EN GEWOONTEN

Algemeen:

De commissie bestaat uit: Helen Schretlen, Daniel Horst, Machteld Löwensteyn, Eva Schimmelpenninck en Janine Grünfeld

De commissie vergaderde in 2017 zes maal (9.30-11.30 uur) op het KOG-kantoor: 9 febr. / 30 maart / 20 april / 29 juni / 28 september / 30 november

Schenkingen

-3 Alba amicorum afkomstig uit de familie Manger Cats door Hester en Volkert Manger Cats-van den Berg.

1. door Hesters moeder in de jaren zestig op een veiling gekocht. Losbladig leren boekje goud op snee met de naam: J:F: Meyer Jr. Eerste bijdragen uit 1813 tot 1822?, 37 bijdragen, tekeningen, borduurwerk met zijde en kralen. In leren foedraal, goud op snee. Opvallend is de naam Papagaay die meerdere keren voorkomt.

2. album amicorum van H. Manger 1791. Gebonden boekje, leer en goud op snee. 68 bijdragen. Er is hoogleraar S.G. Manger in Franeker (overl.1795) die als grootvader van deze H. als eerste een bijdrage heeft geschreven. Deze H. heeft in Leiden gestudeerd. Veel achternamen uit de familie in Friesland.

3. doosje van metaal, als een boekje aan de buitenkant. 5 losbladige bijdragen, gedateerd 1834. Een meisje is dit begonnen en heeft niet doorgezet. Bijdrage van D.J. Cats neé Bienema uit 1834. Verder wat tantes die hebben bijgedragen.

- Liber amicorum afkomstig uit de familie van mevrouw Van Eeghen-Langeveld, geschonken op verzoek van laatstgenoemde door Chr.P. van Eeghen. Losse blaadjes in een doosje met tekeningetjes en borduursels, samengesteld in het midden van de 19e eeuw.

(Alba worden bij de bibliotheek ondergebracht en maken dus geen deel uit van de collectie Atlas Z&G).

- PINK, Video schetsboek, 12 foto's met bijbehorende video's, geschonken door Chr.P. van Eeghen. Performance art. Het geeft een beeld van de zeden en gewoonten in een gemiddelde straat in Nederland - Haarlem - in de jaren 80 van de vorige eeuw.

PINK woonde met man en kind in een straat met identieke huizen, elke dag in

een volgend huis met andere inrichting. Hiervan zijn 12 foto's en video-opnamen gemaakt.

- Martin Monnickendam, 15 tekeningen, voorstudies voor zijn schilderijen door Stichting Vrienden van de schilder Martin monnickendam

Aankoop

Op verzoek van de Jongerencommissie van het KOG werd op de veiling van Bubb Kuypers voor de Atlas Z&G een erotische tekening van Peter van Straaten aangekocht: Vrijend paar in het bos (zonder zijn gebruikelijke ondertekst).

Activiteiten

Voor de rondleiders van het Rijksmuseum werd op 2 november o.l.v. het KOG-bestuurslid Yuri van der Linden een presentatie over het KOG gegeven. Het ging speciaal over de objecten van het KOG die deel uitmaken van de opstelling van het Rijksmuseum. Het commissielid Eva Schimmelpenninck vertelde over een object uit de Atlas Z&G.

Schouw

T.g.v. het afscheid van Charlotte van Rappard van het bestuur van het KOG gaven leden van de commissie op vrijdagmiddag 17 november een schouw in de studiezaal van het Prentenkabinet. Een dag later werd de schouw gehouden voor KOG-leden in het Auditorium van het Rijksmuseum.

Onderwerpen waren onder meer De Vos, Troost, Andriessen, wensbrieven en spellen.

Invoer collectie

Ook dit jaar waren Janine Grünfeld en Eva Schimmelpenninck actief met de invoer van prenten en tekeningen uit de Atlas.

Bruikleen aan tentoonstellingen

Geen

WAAIERS

Algemeen:

De Commissie Waaiers bestond in 2017 uit Chris van Eeghen jr., Jannie Polak, Nettie Cassee en Loutje den Tex (nog niet actief).

De commissie is in 2017 een en twintig keer bijeen gekomen.

Sinds januari 2017 is Loutje den Tex, kunsthistoricus en textielrestaurator, toegetreten tot de waaierscommissie. Voordat zij deel kon gaan nemen aan de activiteiten van de commissie moest zij haar werkzaamheden bij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed afronden (RCE). Uiteindelijk hebben deze het gehele jaar 2017 in beslag genomen. Vanaf 2018 wordt zij actief lid.

Werkzaamheden

Begonnen is met het toevoegen van de voorvoegsels aan de inventarisnummers van de verschillende collectieonderdelen, zie het Jaarverslag 2016.

Besloten is de inventarisnummers van waaiers met een bijbehorend waaierdoosje of een waaierlijst het achtervoegsel -1 te geven, de waaierdoos hetzelfde inventarisnummer met -2 erachter, bij een waaierlijst -3 erachter. Het aanpassen van de nummers op de labeltjes is nog niet helemaal gereed.

Om te voorkomen dat labeltjes los raken van de waaierdoosjes wordt in de doos een lange strook papier gelegd, op het buiten de doos uitstekende gedeelte wordt het inventarisnummer geschreven.

Er is verder gegaan met het goed opbergen van de waaierdoosjes.

Veel tijd is besteed aan het proberen te komen tot een algemene thesaurus voor waaiers. In binnen- en buitenland is geïnformeerd op welke wijze waaiers worden geïnventariseerd, in de hoop niet zelf het wiel te behoeven uit te vinden. Helaas met niet veel resultaat, de meeste antwoorden zeiden dat er op dit gebied nog weinig vast stond. Besloten is om een eigen terminologielijst en volgorde van invullen vast te stellen, waarmee de commissie nog bezig is. Het maken van een thesaurus is een brug te ver.

Het hoofddoel is om te kunnen beginnen met het aanvullen van de gegevens in Adlib. Tot nu toe zijn er steeds werkzaamheden die eerst aan de orde moeten komen.

Een aantal dagen zijn er bezoeken aan het depot van het Rijksmuseum in Lelystad gebracht, 23-05-17, 17/18-10-17 en 21-11-17. Hier verblijven de waaiers van de collectie Felix Tal. In verband met de toekomstige verhuizing van het depot naar nieuwbouw in Amersfoort moesten achterstallige handelingen in orde worden gebracht. Zo zijn nog niet geïnventariseerde waaiers, schenkingen aan Museum Beekestein, waartoe de Collectie Tal oorspronkelijk behoorde, genummerd, in Adlib ingevoerd, kort beschreven, gefotografeerd en opgeborgen. Ook zijn de veren waaiers, de waaierdoosjes en de waaierlijsten uit de collectie Tal goed opgeborgen.

In alle Tal-dozen is een vel A3-papier gelegd, ter bescherming van de waaier tegen mogelijk 'zuur' geworden zijn van de doos. Een dergelijk vel ligt in alle dozen waarin waaiers worden bewaard, en dient eenmaal in de paar jaar te worden vervangen. Zodoende kunnen de oude bewaardozen gebruikt blijven. Dit is in overleg met Agnes Brokerhof van het RCE besloten.

Er is een controle uitgevoerd op aanwezigheid van de waaiers, de inventarisnummers en de foto's van de waaiers van de collectie Isa van Eeghen. Het bleek dat er van sommige waaiers geen foto's zijn, dat bij sommige foto's geen waaier is te vinden, en dat bij sommige nummers geen waaier en geen foto is. We hebben nog onvoldoende tijd gehad om hier nader op in te gaan. Verontrustend is het wel. Wat het laatste betreft zou het kunnen dat Isa van Eeghen een enkele keer een getal heeft overgeslagen bij het nummeren, of dat zij incidenteel een waaier uit haar collectie aan iemand zou kunnen hebben geschonken. Al is ons hierover niets bekend.

Bruikleen aan tentoonstellingen

- Stadsarchief Amsterdam, 'Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten', 15.09.2017-14.1.2018:
 - KOG-WA-1-1076, *Kerkwaaier Rebecca & Eliziër*
 - KOG-WA-1-0086, *Kerkwaaier Mozes*
 - KOG-WA-1-0167, *Kerkwaaier Offer van Isaak*

Andere activiteiten

Schouw voor de rondleiders van het Rijksmuseum:

Op 2 november 2017 werd door het KOG een rondleiding en een schouw georganiseerd voor de rondleiders van het Rijksmuseum. Doel van deze bijeenkomst was de rondleiders bewust te maken van de collectie van het KOG, die een belangrijk deel uitmaakt van de objecten in het Rijksmuseum. Vier commissies, waaronder de waaiercommissie, hebben een Schouw gegeven. Jannie Polak vertelde iets over de geschiedenis van de waaier, de verzamelaars Isa van Eeghen en Felix Tal en de opbouw van de collecties. Een viertal waiers was te bezichtigen.

De Schouw werd door ca. 50 personen bezocht.

Aanwinsten

Van mevrouw D. van Haersolte, Nederhorst den Berg:

- Twee waiers:
 - vouwwaaier beschilderd in gouache (KOG-WA-3-0016-1 en KOG-WA-3-0016-3)
 - ivoren brisé waaier (KOG-WA-3-0017)

Het KOG heeft een prachtige schenking van 35 waiers, een aantal in doosjes en enkele in een waaierlijst, ontvangen van de Vereniging Rembrandt.

De waiers komen uit een legaat van de heer en mevrouw De Boer uit Papendrecht. Jannie Polak en Nettie Cassee hebben ter plaatse de waiers bekeken en besloten ze alle heel graag te accepteren.

De waiers zijn eerst overgebracht naar Lelystad en daarna in Amsterdam in het depot opgenomen. Voor de Vereniging Rembrandt moesten de waiers worden getaxeerd. De commissieleden hebben korte beschrijvingen van de waiers gemaakt ten behoeve hiervan. Het taxatierapport is inmiddels uitgebracht.

ZEGELS EN CHARTERS

Algemeen:

De twee leden van de commissie, Cees Verkerk en Gerrit van Herwijnen, hebben in 2017 de werkzaamheden voor de presentatie van de oorkonden uit de KOG-verzameling voortgezet, zij het – door allerlei omstandigheden – in een minder hoog tempo dan in vorige jaren. Zij hebben de beschrijving van de uitwendige kenmerken van de oorkonden en van de inhoud voorbereid en nader onderzoek verricht naar de historische context van de teksten.

Enige vragen naar en over zegels uit de KOG-verzameling zijn door het Bureau van het KOG na overleg met de commissieleden beantwoord.

Bruikleen

Zegel van graaf Floris V aan het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem.

Schenking

Doctorsbul Universiteit Leiden, d.d. 20 augustus 1732 voor Adriaan van Swieten. Geschonken door Chr. P. van Eeghen.

SCHILDERIJEN

Algemeen

In de commissie hebben zitting: Jenny Reynaerts, Norbert Middelkoop en Yuri van der Linden.

Nieuw commissielid: vanuit de jongerencommissie van het KOG is Geeta Bruin toetreden tot de commissie Schilderijen. Zij is Project Manager Exhibitions bij het Van Gogh Museum te Amsterdam.

Op 30 november heeft de commissie Schilderijen besloten om het viertal schilderijen, dat eerder aangemerkt werd voor mogelijke afstoting, alsnog in de inventaris te laten inschrijven. De vier werken zijn geregistreerd onder de volgende, nieuwe objectnummers:

Oud objectnummer	Nieuw objectnummer	Titel	KOG objectnummer
V-205	SK-C-1788	Gezelschap aan tafel	1183
V-207	SK-C-1789	Maria met kind	1071
V-13215	SK-C-1790	Wapenschild	1136
V-13216	SK-C-1791	Maria met Kind	1075

Bruikleen aan tentoonstellingen

- Germanisches National Museum, Neurenberg 'Luther, Kolumbus und die Folgen', 13.6.2017-12.11.2017: *Cornelis Jacobsz van Culemborch 'Kruierend Ijs'* (KOG1078). In langdurig bruikleen bij Museum Rotterdam.

Aanwinsten

Op 13 december werd door twee commissieleden een bezoek gebracht aan een particulier, die voornemens is een portretschilderij te schenken aan het KOG. Aangezien de schenking zich nog in de verkennende fase bevindt, zal pas in het volgende jaarverslag meer over dit object bekend worden gemaakt.

Plannen

Op donderdag 22 maart 2018 zal de commissie Schilderijen een bezoek brengen aan het depot van het Amsterdam Museum, om de aldaar in beheer zijnde schilderijen uit de KOG-collectie te bekijken. Dit bezoek is een follow-up van het bezoek aan het depot van het Rijksmuseum te Lelystad, dat op 15 juni 2015 plaatsvond.

MUNT- EN PENNINGKABINET

Algemeen:

De commissie bestaat uit Marcel van der Beek, Gijs van der Ham en Jeroen de Wilde.

Aanwinsten:

Aankoop:

- Jaarpenning 2017 van Vereniging van Penningkunst: Anneke Schollaardt
WIE BEN IK
- Van KNGMP: penning 125 jaar Koninklijk Nederlands Genootschap voor
Munt- en Penningkunde

GEVELSTENEN EN BOUWFRAGMENTEN

Algemeen:

In de commissie hebben zitting Onno Boers secretaris, Jan Bosma en Nick Smit. Er zijn geen activiteiten te melden dit jaar.

De commissie kwam niet bij elkaar dit jaar.

BURGERBEWAPENING EN SCHUTTERIJ

Samenstelling commissie

Op 29 maart 2017 vond op het KOG-kantoor de overdracht plaats van de oude commissie bestaande uit Eveline Sint Nicolaas, Rob Joghems en Peter C. Jansen, aan de opvolgers Louis Ph. Sloos en Jacques A.C. Bartels. Peter Jansen toonde zich bereid omwille van de continuïteit nog enige tijd te willen aanblijven. Aangezien de aftredende commissieleden gedurende vele jaren zorg gedragen hebben voor met name de beschrijving van de collectie en daardoor een grote kennis hebben opgebouwd, wordt dit gebaar ‘nog enige tijd’ aan te blijven zeer gewaardeerd.

Eerste indruk

Een eerste *quick scan* door de *new kids on the block* leerde dat de collectie Burgerbewapening en Schutterij een onontgonnen schat is. Aan het bewaarde materiaal kunnen vanuit diverse disciplines vragen worden gesteld. Wat L. Sloos en J. Bartels in vervolfbezoeken óók constateerden is dat het merendeel van het materiaal niet digitaal benaderbaar is. In deze tijd van gedigitaliseerde archieven en bibliotheken betekent dit dat een collectie ‘dood’ is.

Daarentegen is de bibliotheek van de Schutterij-collectie ontsloten en als onderdeel van de *Research Library* van het Rijksmuseum (RM) oproepbaar. Het is het streven van de vers aangetreden commissieleden de collectie Burgerbewapening en Schutterij zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen van potentieel geïnteresseerden in de ruimste zin des woords, alsook verder digitaal te (doen) ontsluiten.

Bezetting

In theorie bestaat de commissie uit drie leden, te weten Peter C. Jansen, Louis Ph. Sloos en Jacques A.C. Bartels. In de praktijk echter is alleen de laatstgenoemde actief geweest daar door drukke voorbereidingswerken aan een grote tentoonstelling over de Tachtigjarige oorlog in het Nationaal Militair

Museum (NMM) met een begeleidende publicatie in 2018, L. Sloos als verantwoordelijk conservator tot zijn spijt geen tijd kon vrijmaken. Dan wreekt zich ook het feit dat geen van de commissieleden in Amsterdam woont.

Digitaliseren

Op ons verzoek bracht al op 1 mei de Projectmanager Metamorfoze, Marg van der Burgh, een verkennend bezoek aan de collectie. Zij was eveneens onder de indruk van de collectie en was de mening toegedaan dat het digitaliseren van het archief volgens de voorwaarden van Metamorfoze zeker een aanvraag waard is. Een aanvraag indienen vergt veel tijd, voorbereiding en begeleiding. Dit bleek ook wel op de door J. Bartels op 8 juni bijgewoonde door Metamorfoze in de Koninklijke Bibliotheek (KB) georganiseerde kennisbijeenkomst over het inventariseren van schades aan archieven en bibliotheken.

Over de verantwoordelijkheden van een KOG-commissie c.q. het Bestuur van het KOG in het geval van een projectverzoek is de commissie nog in afwachting van een uitspraak van het Bestuur.

Wat de door het Bestuur van het KOG met het Rijksmuseum gesloten bruikleen-overeenkomst over het integraal opnemen in het registratiesysteem van het Rijksmuseum en de daaruit voortvloeiende digitalisering betekent voor de digitaliseringswens van de Schutterijcommissie, is haar echter onbekend. Uiteraard heeft ondergetekende op 19 oktober zijn bijdrage aan de inventarisatie geleverd. Tot duidelijkheid in deze materie is verkregen staan de activiteiten wat betreft Metamorfoze *on hold*.

Bekendheid collectie

Dat de collectie zelfs bij professionele historici nauwelijks of niet bekend is, blijkt onder meer uit het feit dat in de weinige en (relatief) recente dissertaties zoals *Schutterijen en Schutterijmuziek in de Negentiende Eeuw* (2006) en *Schutterijen in Zuid-Holland en de Belgische Opstand* (2014) de collectie Burgerbewapening en Schutterij überhaupt niet wordt genoemd. Dat is jammer omdat de Schutterijcollectie over veel materiaal, ook uit vele andere steden, beschikt. Dit is des te meer te betreuren daar de geschiedschrijving van de schutterij in het algemeen in de 19^e eeuw praktisch onontgonnen gebied is. Daartoe zijn aan het begin van het academisch jaar de drie hoogleraren Militaire Geschiedenis uitgenodigd om met eigen ogen de collectie te bezien. Gelet op de leeropdracht heeft op 6 september Ben Schoenmaker, buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Leiden (RUL) en tevens directeur van het Nederlandse Instituut voor Militaire Historie (NIMH), met één van zijn buitenpromovendi onder begeleiding van J. Bartels een bezoek aan de collectie gebracht. Dit bezoek heeft geleid tot een tweede buitenpromovendus die nu dankbaar gebruik maakt van de collectie. Om een beeld te krijgen met welke vraagstelling beiden de collectie doorzoeken, volgen hier de respectieve vraagstellingen:

‘Het onderzoek richt zich op de schutterij zoals deze tussen 1827 en 1907 bestond. Eind 19^e eeuw werd de meerwaarde van de schutterij in brede kring in twijfel getrokken en was er zelfs sprake van maatschappelijk verzet. Dit staat in schril contrast met het ideaal van de burgermilitair dat eind 18^e eeuw onder invloed van de Verlichting ontstond en ten grondslag lag aan de nieuwe opzet de schutterij en haar directe voorlopers zoals de Gewapende Burgermacht

tijdens de Bataafs-Franse Tijd. Hoe is dit proces te verklaren? Welke factoren hebben hierbij een rol gespeeld? Op welke wijze werd het functioneren van de schutterij op het terrein van de openbare orde en als militaire reserve hierdoor beïnvloed?’

en

‘Aanvankelijk lag de nadruk van het onderzoek op de motieven die ten grondslag liggen aan de in feite driedelige organisatie van het Nederlandse leger van 1813-1815. Hierbij zou ik ook aandacht besteden aan het discours over legervorming en volkswapening in de Nederlanden van 1780 t/m 1813. In de loop van het onderzoek is de focus echter verschoven naar de periode 1780-1795 en de maatregelen die toen werden genomen in het kader van volkswapening en legervorming. Bij deze maatregelen waren ook officieren ‘van de burgerij’ betrokken. Gehoopt wordt dat stukken uit de Schutterijcollectie van het KOG meer informatie kunnen verschaffen over deze betrokkenheid en over de verhouding tussen de Schutterij en andere vormen van volkswapening. In elk geval zijn in de eerste (nog wat beperkte) zoektocht door de collectie al een paar stukken uit de jaren 1780/90 gevonden die relevant lijken.’

Ook blijkt uit de bronvermelding van het in juni 2017 verschenen artikel *De onderscheidingen en gedenkpenningen van de Amsterdamse Schutterij* in het tijdschrift *Decorare* van de Vereniging Studiekring Ridderorden en Onderscheidingen dat wel wordt gesproken over de collecties van respectievelijk het Teylers Museum en het Amsterdam museum, maar niet over de Schutterijcommissie zoals die nu al jaren functioneert.

Eveneens in het kader van het onder de aandacht brengen van de collectie heeft J. Bartels verkennende gesprekken gevoerd met Lieke Deinsen, de coördinator Research Services van het Rijksmuseum, in de hoop dat bij voorbeeld historisch geïnteresseerde Neerlandici c.q. literatuurwetenschappers de collectie met haar vele ‘Blauwschriftjes’ en spotprenten zouden kunnen benutten. Uit deze hoek, zo lijkt het, valt vooralsnog weinig te verwachten, zeker wanneer de collectie zo beperkt toegankelijk is. Maar aandacht is er.

Om de collectie onder de aandacht te kunnen brengen verdient het onder meer aanbeveling om de webpagina in die zin aan te passen dat er juweeltjes uit het archief kunnen worden getoond, er explicieter aandacht wordt gevraagd voor de ontsloten bibliotheek en dat de binnen de Commissie gehanteerde digitaal ontsloten bestanden ook voor derden ‘van buiten’ raadpleegbaar zijn.

Eigen maken van de collectie

Teneinde een beeld te vormen van de inhoud en kwaliteit van de Schutterijcollectie heeft J. Bartels diverse malen *at random* archiefdozen in de Studiezaal doorgenomen. Behalve de enorme diversiteit van het materiaal, viel ook de kwaliteit van de conservering of misschien beter gezegd het gebrek hieraan, op. In de archiefdozen bevinden zich 17^e-eeuwse pamfletten die ondanks de kwaliteit van dit oude papier, toch geen bepaalde bescherming hebben. Bij een collectie die niet frequent wordt geraadpleegd, kan dat een bepaalde tijd goed gaan. Maar wanneer en dat is toch het streven, ruimer

gebruik gemaakt gaat worden van de Schutterijcollectie, kan dit bezwaren opleveren.

Een en ander was ook aanleiding om op 30 november een onderhoud te hebben met Onno Schellekens van de bibliotheek van het Rijksmuseum, die als geen ander in het kader van beschrijven van de Schutterijbibliotheek deze door zijn handen heeft laten gaan. Uit dit gesprek bleek onder meer dat manuscripten nog niet in de bestandscatalogus zijn opgenomen.

Voor zowel de kwaliteit van de conservering als voor het beschrijven van de ongeveer honderd manuscripten heeft J. Bartels bij zijn presentatie aan het Bestuur van het KOG op 16 december aandacht gevraagd.

Gesloten of open collectie

Naar aanleiding van de vraag van het Bestuur of de Schutterijcommissie de haar toevertrouwde collectie als gesloten of open beschouwt, is de commissie van oordeel dat de collectie Burgerbewapening en Schutterij in wezen een gesloten collectie is. In wezen, omdat mocht blijken dat na terugkeer van de onderscheidingen en penningen uit Lelystad, er sprake is van één of meer lacunes, deze aangevuld zouden kunnen worden. Met dien verstande dat het dan alleen gaat om onderscheidingen of penningen van de Schutterij van Amsterdam.

Voorgenomen activiteiten 2018

- Zoeken naar een bij voorkeur in Amsterdam wonend nieuw commissielid;
- Aandacht vragen voor de collectie door publicaties in bladen als *Decorare*;
- Verder digitaal ontsluiten van de collectie door het voor derden mogelijk te maken reeds bestaande gedigitaliseerde inventarislijsten via de eigen webpagina of via de website van het Rijksmuseum te raadplegen en
- Zoeken naar mogelijkheden voor adequate conservering waar nodig.

VOORWERPEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST

Algemeen:

In de commissie hebben zitting Jet Pijzel, Dirk Jan Biemond, Thijs Boers en Suzanne van Leeuwen.

Het afgelopen jaar stond nog in het teken van de schenking van de collectie reisnecessaires van het echtpaar Kamp. Er is overlegd hoe de inventarisatie op detailniveau kan worden uitgevoerd. En welke kistjes eventueel in langdurig bruikleen kunnen worden gegeven aan welke instellingen. En in hoeverre zij bij tentoonstellingen een rol zouden kunnen spelen. Inmiddels is er een speciale subcommissie reisnecessaires ontstaan.

Bruikleen aan tentoonstellingen:

- Rijksmuseum, Amsterdam, 'De Slag bij Chatham, 350 jaar na de gebroken ketting', 17.06.2017 t/m 05.11.2017
 - NG-KOG-1220, *Wandelstok van M.A. de Ruyter*

- Zeeuws Museum, Middelburg, 'Nieuwe presentatie Geschiedeniszalen', 01.03.2017 t/m 01.03. 2022
 - NG-KOG-1691, *Astrolabium, gemaakt of toebehoord hebbende aan Zacharias Jansen*

- Frans Hals Museum, Haarlem, 'Nederland en China in de gouden Eeuw, 23.03.2017 t/m 20.08.2017
 - BK-KOG-1714-A, Anoniem, *Vrouw met kind op knie van rood steengoed*
 - BK-KOG-1714-B, Anoniem, *Quan Yin van rood steengoed*

- Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, 'De Canon van Nederland', 02.06.2017 t/m 01.06.2027
 - NG-KOG-867, Anoniem, *Vuursteengeweer van burgemeester Johan van der Does*
 - NG-KOG-863, Anoniem, *Geweer, 1600-1649*
 - NG-KOG-1901-92, *Lakzegel van Filips II, 1571*
 - NG-KOG-4684, Jan Ferman, *Zilveren kroon of reaal van 48 stuivers, 1645*

- Stadsarchief Amsterdam, 'Kijk Amsterdam 1700-1800. De mooiste stadsgezichten', 15.09.2017-14.1.2018:
 - BK-KOG-1280-4-A, *Schoenen van zwart leer, ca.1690-1700*
 - BK-KOG-1280-4-B, *Schoenen van zwart leer, ca.1690-1700*

- Tassenmuseum Hendrikje, Amsterdam, 'Accessoirtentoonstelling', 16.09.2017 t/m 28.01.2018
 - BK-KOG-2469-A, *Vouwwaaier met blad van zijde met gouache van liefdesaltaar, tortelduiven, Montgolfier ballon*

- Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, 'Gekleurd door de Tijd', 22.09.2017 t/m 01.06.2018
 - NG-KOG-1901-52, *Lakzegel van Floris V*

Aanwinsten:

Geen

ARCHITECTUUR- EN ONTWERPTEKENINGEN

Algemeen:

De commissie bestaat uit Reinier Baarsen, Pieter Vlaardingerbroek en Wolbert Vroom.

De inventarisatie van de collectie Kok is gereed. Er is een begin gemaakt met een publicatie over de collectie Kok, met het doel die onder de leden te verspreiden of digitaal te publiceren.

Op 13 januari is er een schouw/studieochtend verzorgd voor studenten van de Universiteit Utrecht. De collectie Kok stond hierbij centraal.

Voorbereidende contacten zijn gelegd om een aantal architectuurtekeningen uit de achttiende eeuw te verwerven, die een waardevolle aanvulling vormen op onze collectie.

Plannen

Het afronden van de publicatie van de collectie Kok.

Het organiseren van een masterclass tekeningen voor de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis (collectie Kok i.c.m. Decorative Art Fund van het Rijksmuseum)

Aanwinsten:

Drie vermoedelijk Franse interieurtekeningen uit circa 1870-1880, geschonken door Chr.P van Eeghen.

De aanschaf van een tekening van een schouw op een veiling in Duitsland.

JONGEREN

Algemeen

In de Jongeren commissie hebben zitting Wouter van der Horst, Laura Klijs-Sanders, Ilse Severijnen, Willem te Slaa en Aileen de Witte

Activiteiten

De nieuwe KOG website die in nauwe samenwerking met de jonge leden is gebouwd, is online gegaan.

De Jongeren hebben een borrel gedronken bij begin van het lezingen seizoen 2017-2018 in Café de Wetering.

Er is voor de Jongeren een interactieve tour langs een aantal KOG hoogtepunten in het Rijksmuseum gehouden, o.l.v. V. Fehmers, met onder andere tekenopdrachten bij KOG-objecten.

De jonge leden waren uitgenodigd voor de *Summer Garden Party* van Rijksextra, de jonge vrienden van het Rijksmuseum.

Een succesvol bezoek aan de veiling bij Bubb Kuyper in november vond plaats. Dit leidde tot een nieuwe aanwinst voor het Genootschap (tekening Peter van Straaten).

Een bezoek werd gebracht na sluitingstijd aan de tentoonstelling *Ferdinand Bol, het huis, de collectie, de kunstenaar* in Museum Van Loon.

HOOGLERAAR

Activiteiten van de Buitengewoon hoogleraar Nederlandse cultuurgeschiedenis, in het bijzonder de studie der voorwerpen, aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, namens het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap
Per 1 februari 2016 benoeming van de hoogleraar door het College van Bestuur van de Vrije Universiteit van Amsterdam voor de periode van 5 jaar, voor 0,2 fte.

Bijeenkomsten van KOG bijgewoond

- 24 januari, Nieuwjaarsbijeenkomst KOG commissies, Amsterdam
- 11 maart 2017, Heimiddag in Tassenmuseum, moderator

Academische plechtigheden

10 februari 2017: oratie aan de Vrije Universiteit:

https://www.academia.edu/31370371/Het_museum_als_medium_van_het_gheugen_Over_de_biografie_van_erfgoedcollecties

Zie voor fotoreportage: <https://flic.kr/s/aHskRT5hSA>

Overige onderwijsactiviteiten Vrije Universiteit

Begeleiding Masterscriptie Lot Fakkeldij (duale master museumconservator)

College aan de Vrije Universiteit

22 februari: college in reeks Wetenschapsgeschiedenis (J. Koppenol)

12 april: college over de Krim casus

Colleges in het kader van VU cursus HISTORY OF COLLECTING AND EXHIBITING (1500-PRESENT)

30 oktober: Introductie college

17 november: introductiecollege Biography of Collections

17 november: college VU Biografie van een straat – 800 jaar wonen in de Visserstraat te Breda, bij prof. Dr. Hans Renes

1 december: Ethnography of objects

8 december: bezoek collectiecentrum EYE met studenten

15 december: bezoek Huis Marseille met studenten

21 december: final presentations studenten

Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van een cursus die start in maart 2018:

DE AMSTERDAMSE ELITE, ZEDEN EN GEWOONTEN

Opmerkingen (studiegids)

Deze module is een verplicht vak in het tweede jaar.

Doel vak (studiegids)

- De student heeft kennis van en inzicht in de geschiedenis en de Nederlandse geschiedenis van de vroegmoderne en moderne periode en het concept 'elite'.
- De student kan dit inzicht toepassen op een zelfgekozen deelonderwerp.
- De student is in staat verschillende soorten historische bronnen kritisch te onderzoeken.
- De student kan zelfstandig historische vakliteratuur zoeken en deze met het opgedane inzicht en de bronnenkritiek verwerken in een eindpaper.
- De student kan de resultaten van zijn/haar onderzoek aan medestudenten overbrengen in de vorm van een presentatie.

Inhoud vak (studiegids)

Elites kennen een netwerkstructuur die inzicht biedt in de microgeschiedenis en sociologie van een stad en historici kijken er dan ook graag naar om te begrijpen hoe de wereld vandaag de dag in elkaar zit. Bij dit vak maken studenten (nader) kennis met leden van de Amsterdamse elite, waarbij het accent ligt op de periode 1850-1950. Vragen die aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: wat was de verzameltraditie binnen de elite? Welke rol speelden individuele leden binnen de Amsterdamse elite en hoe was deze verbonden met hun collectiegedrag? Wat was de rol van hun netwerk en hoe waren ze verbonden met andere verzamelaars? Welke rol speelde politieke of religieuze achtergronden? Hoe veranderden de elite de culturele canon van hun tijd? In deze module komen verschillende verzamelaars aan de orde. In enkele hoorcolleges zal ook ingegaan worden op andere belangrijke verzamelaars die hebben geleid tot museale collecties. Studenten maken in de werkcolleges kennis met een breed scala aan bronnenmateriaal, zoals privé-archieven, inventarissen, veiling catalogi, maar ook niet-tekstuele bronnen zoals werken op papier, schilderijen en andere kunstobjecten. Een bezoek aan een lezing, congres of onderzoeksinstelling is ook onderdeel van de module.

Onderwijsvorm (studiegids)

Deze cursus bestaat deels uit hoorcolleges en deels uit werkcolleges waarbij bepaalde brontypes worden onderzocht en besproken. Op dit moment kunnen de volgende deelverzamelingen worden geïdentificeerd: Daniel Fanken (in delen geschonken; +1989 zeer groot deel), Gerard Heineken (1885), A.L. Ringler (c. 1895), Jean Bernard van IJsseldijk (+1902), Wurfain (1912), Lanna (1939), Mr. A Ver Huell (1903). Het is de bedoeling dat de deelnemers aan de cursus onderzoek gaan doen naar een van deze deelverzamelingen.

Literatuur (studiegids)

Irene M. de Groot, "De Atlas Zeden & Gewoonten" in: J.F. Heijbroek e.a. (red.), Voor Nederland bewaard. De verzamelingen van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap in het Rijksmuseum. Leids Kunsthistorisch Jaarboek 1995 (Baarn 1995) 295-322. Wordt nader bekend gemaakt.

Toetsing (studiegids)

Tussentijds essay (30%); eindpaper (40%); referaat (15%); participatie in de colleges (15%).

Doelgroep (studiegids) Studenten BA2 Geschiedenis.

Nevenactiviteiten:

Raad voor Cultuur

Lid commissie arbeidsmarkt SER/RvC ; lid commissie Musea Raad voor Cultuur ; lid kerncommissie sectoranalyse Musea

Overig

2+3D Photography – Practice and Prophecies – Rijksmuseum international conference : Lid Program committee

Egypt-Greece-Rome: Cultures in context – tentoonstelling Getty maart 2018:

Lid Honorary Committee

Stichting 1001 vrouwen: bestuurslid

Stichting RING, bestuurslid

Overige lezingen/workshops

10 februari: Oratie: Het museum als medium van het geheugen: over de biografie van erfgoedcollecties, Vrije Universiteit

11 mei: The integration of digital 3D content into the curatorial practice, 2+3D Photography – Practice and Prophecies – Rijksmuseum

19 mei: The digital heritage paradox: Virtual Multinodal Museums (ViMM workshop) , Universidad Pompeu Fabra Barcelona.

29 mei: Inleiding Boekpresentatie Jos van Beurden: Treasures in Trusted Hands-Negotiating the Future of Colonial Cultural Objects, museumcafé Bijzondere Collecties, UvA

1 juni: 'The integration of digital 3D content into the curatorial practice, A 3D Perspective on Archaeological Remains – The Means and Value of 3D Visualization and Modelling, University of Groningen

18 mei en 9 juni: overleg met Eric Wetzels, PhD kandidaat

15-16 juni: workshop 'Re-enactment Replication Reconstruction' NIAS-Lorentz Center, Leiden & Lezing Digital Heritage Paradox (15 juni)

19 juni: Diversiteit conferentie Gemeente Amsterdam

29-30 juni: werkbezoek Egyptisch Museum München

14 september: Opening Crossroads tentoonstelling

21 september: Opening Europees jaar van het Erfgoed, RCE Amersfoort

5 oktober: Deelname aan Museumcongres Museumvereniging Haarlem

11 oktober: Opening Sicilië tentoonstelling Landesmuseum Bonn

26 oktober: sessie voorzitter Consortium of European Research Libraries Symposium Putting it together – Research Access for Hybrid Collections, Rijksmuseum Amsterdam

27 oktober: panellid Museum Morning, European Virtual Reality Days, Amsterdam <http://vrdays.co/schedule/#/2017-10-27/1123-north/3540-museum-morning>

16 november: presentatie ArcheoHotspots, tijdens Reuvensdagen te Leiden

27 november: lezing Keramiek als medium door de eeuwen heen: van gebruiksvoorwerp tot verzamelobject, Symposium: 'Keramiekmusea: verleden, heden en toekomst', Leeuwarden

7 december: Science Works, UvA: Presentatie Maatschappelijke impact Allard Pierson Museum

13-14 december: workshop digital heritage, EU Agency Luxemburg

Publicaties 2017

- W. Hupperetz, *The Museum as Medium of Memory: On the Biography of Heritage Collections* (Amsterdam 2017)
https://www.academia.edu/31370084/THE_MUSEUM_AS_MEDIUM_OF_MEMORY_ON_THE_BIOGRAPHY_OF_HERITAGE_COLLECTIONS
- W. Hupperetz, 'Het museum breidt uit –nieuwe aanpassingen aan het gebouw en aan de inrichting', *Allard Pierson Mededelingen* 114- 2017,1-4
- Maria Borboudaki, Wim Hupperetz, Faidra Kalafati, Lindsay Morehouse, Lynda Mulvin, Michael Schmauder, Marieke van den Doel, (eds.), *Crossroads - Travelling through Europe, AD 300-1000*, Amsterdam 2017
- W. Hupperetz, L. Mulvin, M. Schmauder, 'Introduction: Crossroads-Travelling through Europe, AD 300-1000' in: Maria Borboudaki, Wim Hupperetz, Faidra Kalafati, Lindsay Morehouse, Lynda Mulvin, Michael Schmauder, Marieke van den Doel, (eds.), *Crossroads - Travelling through Europe, AD 300-1000*, Amsterdam 2017), 8-15.
- W. Hupperetz, 'Early Medieval Europe in Modern Museum Presentation' in: Maria Borboudaki, Wim Hupperetz, Faidra Kalafati, Lindsay Morehouse, Lynda Mulvin, Michael Schmauder, Marieke van den Doel, (eds.), *Crossroads - Travelling through Europe, AD 300-1000*, Amsterdam 2017), 193-197.
- Verder 9 blogs: <http://www.blogs-uva-erfgoed.nl/author/wimhupperetz/>